

Tidlig start med fremmedspråk

v/Eva Thue Vold, Nasjonalt senter for fremmedspråk i opplæringen

Tidlig start med fremmedspråk innebærer at et fremmedspråk tilbys på et tidligere trinn enn det læreplanen tilsier. Det betyr at Tidlig start med fremmedspråk i Norge vil være all fremmedspråkundervisning som tilbys før 8. trinn. Det er to modeller for tidlig start, progresjonsmodellen og introduksjonsmodellen. Progresjonsmodellen har som mål at elevene skal utvikle gode språkkunnskaper i ett fremmedspråk. For eksempel kan det være tysk på 7. trinn: Elevene får regelmessig tyskundervisning i løpet av et helt år, noe som sikrer god progresjon i språkutviklingen. Introduksjonsmodellen har som mål at elevene skal bli kjent med ett eller flere språk: Elevene får smakebiter av forskjellige språk. En del skoler løser dette med å gi elevene tre måneder spansk, tre måneder tysk og tre måneder fransk. Sistnevnte modell brukes ved en rekke skoler for å hjelpe elevene med språkvalget på 8. trinn.

Ordningen med Tidlig start ble igangsatt på bakgrunn av St.melding nr. 30 (2003-2004) *Kultur for læring* og strategiplanen *Språk åpner dører* (2005), der Tidlig start trekkes frem som et tiltak for å bidra til økt kompetanse i fremmedspråk. Fra 2005 til 2007 ble det gjennomført et prøveprosjekt med Tidlig start i regi av Utdanningsdirektoratet der tolv skoler i kommunene Tromsø, Bodø, Bergen, Trondheim, Hå og Oslo deltok. I tråd med intensjonene i Stortingsmelding 23, tok opplæringen utgangspunkt i at 2. fremmedspråk er et praktisk fag. Erfaringene fra prøveprosjektene var svært gode og har motivert til videreføring av ordningen. Tidlig start med fremmedspråk er nevnt som et satsningsområde i St.meld. 23 *Språk bygger broer* (2007-2008), der det står at Kunnskapsdepartementet vil videreføre og utvide utprøving av ordningen.

Nye prosjekter

Hittil i år har fire skoler fordelt på tre prosjekter fått støtte av Fremmedspråksenteret til å starte opp med Tidlig start-prosjekter.

Ramberg skole (Moss)

Skoleåret 2009 samarbeider Ramberg skole og lærere ved Kirkeparken videregående skole i Moss om et prosjekt med Tidlig start etter introduksjonsmodellen for elever på 7. trinn. Målet med prosjektet er å bidra til økt rekruttering til fremmedspråkfagene gjennom å gi elevene en smakebit av tre ulike fremmedspråk, nærmere bestemt tysk, fransk og spansk, som er de språkene som tilbys på den ungdomskolen der disse elevene skal begynne. Elevene får til sammen ti undervisningstimer i hvert av de tre språkene fordelt på tre bolker à ti uker utover skoleåret. De blir tilbudt et praktisk fag uten karakterer, der det satses mye på muntlig trening bl.a. i form av rollespill, sang og musikk. Klasserommet vil i de ti ukene være preget av det språkområdet som er aktuelt da. Trinnlærerne følger opp også utenom den tiden hvor fremmedspråkundervisningen foregår, for eksempel ved å bruke franske/tyske/spanske sanger og vers i timene, og å snakke spesifikt om de landene hvor språkene er morsmål. Elevene får hver sin perm som stoff samles i ved siden av et lærehefte for de tre språkene. Materiell som lærerne lager eller finner i ulike kilder til dette tilbudet skal samles så det kan bli brukt av senere grupper. Man vil også vurdere å gjøre materialet tilgjengelig også for andre skoler som måtte ønske å bruke modellen med tre språk i løpet av et skoleår i barneskolens 6. eller 7. trinn.

Vil du vite mer om prosjektet? Ta kontakt med Karin Hals på epost karin.hals@fremmedspraksenteret.no

Byåsen skole (Trondheim)

Byåsen skole var med på Utdanningsdirektoratets prøveprosjekt, og har i flere år gitt elevene på 6. og 7. trinn en time i uken med fransk, spansk og tysk. Prosjektet med tidlig start har blitt svært godt mottatt av både lærere, elever og foreldre. Skolen utvider derfor ordningen, og vil fra høsten 2009 også tilby Tidlig start i kinesisk. Kinesiskundervisningen gjennomføres på 7. trinn og knyttes til et tverrfaglig prosjekt med hovedvekt på kunstfag, samt til skolens prosjekt om kreativt oppvekstmiljø. Det settes fokus på kinesisk språk og kultur, sang, musikk, dans, rim og regler og enkle setninger. Skolen vil i forbindelse med prosjektet samarbeide med Kulturskolen i Trondheim. Ved slutten av skoleåret skal elevene få anledning til å vise fram det de har lært gjennom en produksjon som skal settes opp på skolens avslutningsarrangement.

Vil du vite mer om prosjektet? Ta kontakt med rektor ved Byåsen skole, Wenche Kjellby Nettet på epost: wenche-kjellby1.nettet@trondheim.kommune.no

Brandsfjord skole og Vik-Bessaker skole (Roan kommune)

Ved Brandsfjord skole og Vik-Bessaker skole i Roan kommune settes det i gang en prøveordning for skoleåret 2009/2010 med tidlig start med tysk. Brandsfjord og Vik-Bessaker er fådelte skoler der 1.-4. klasse utgjør en klasseenhet og 5.-7. klasse en enhet. Prosjektet omfatter klasseenhetene 1.-4. klasse og 5.-7. klasse ved begge skolene. Tysk er valgt bl.a. fordi området har mange turister frå Tyskland i perioden mars-oktober i tillegg til flere fastboende tyskere. Skolene vil bruke tyskere som bor i området som ressurspersoner i undervisningen, bl.a. i forbindelse med høytider som jul, nyttår og påske.

I tyskundervisningen vil skolene ta utgangspunkt i kompetansemålene i engelsk for 4. og 7. årstrinn og tilpasse disse noe. Muntlige aktiviteter vektlegges i stor grad, og undervisningen legges opp slik at elevene får øvd ordforråd og språkstrukturer gjennom enkle rollespill, pararbeid, enkle dikt og sanger, rim, regler og spill. For 5.-7. årstrinn legges det noe mer vekt på at elevene lager enkle skriftlige tekster, for eksempel fødselsdagskort, digitale hilsningskort, enkle dikt m.m.

På småskoletrinnet samarbeider skolene med SFO, slik at noe av opplæringen i tysk legges til denne arenaen. Ellers legges det vekt på å integrere arbeidet med begge språkfagene (engelsk og tysk) i annen undervisning, slik at en for eksempel kan telle på engelsk, tysk og norsk i matematikktimene, synge tyske og engelske sanger i musikktimene o.s.v. Den europeiske språkpermen vil bli tatt i bruk som et verktøy under hovedområdet språklæring både for engelsk- og tyskfaget, og man bruker det europeiske rammeverket som referanse m.h.t. hva elevene bør kunne på A1-nivået.

Vil du vite mer om prosjektet? Ta kontakt med rektor ved Vik-Bessaker skole og Brandsfjord skole, Trygve H. Rullestad på e-post: trhar@online.no